

Uitvaarten in coronatijd zijn sober en vinden noodgedwongen plaats in beperkte kring. Maar kan een klein, intiem afscheid ook heel waardevol zijn? Ja, meent ritueelbegeleidster Petra Stevens. Hoe blauwe hortensia's en zakjes puddingpoeder helpen bij het rouwproces.

De uitvaart van een levensgenieter: kaarsjes en een flesje bier op de baar. FOTO PRIVÉCOLLECTIE

Flesje bier op de kist: ook een kleine en intieme uitvaart kan troost geven

GEVERIK
DOOR ROEL WICHE

INTERVIEW RITUEELBEGELEIDSTER

Familie, vrienden, bekenden, het hele dorp: iedereen smulde wekelijks van haar specialiteit. Onovertroffen van smaak, volgens velen. Vanillepudding met ananas. En slagroom, veel slagroom. Wat was haar geheim?

Op de uitvaart van Mientje (84) uit Guttecoven, vorige week, werden de aanwezigen verrast met het originele recept. En niet alleen dat, ze kregen ook allemaal een pakje puddingpoeder van haar favoriete Belgische merk mee naar huis. Vanwege de (toen nog) gesloten grenzen

was het een hele operatie om die allemaal op tijd in Nederland te krijgen. Maar het lukte. Tot ontroering van de nabestaanden.

Bierviltjes

Zo'n pakje puddingpoeder lijkt iets heel kleins, zegt Petra Stevens-Voncken, maar op zo'n moment is de betekenis ervan heel groot. Als ritueelbegeleidster zoekt ze samen met families naar manieren om een

afsheidsdienst een persoonlijke touch te geven. Bloemen, zelfgemaakte poppen, taartrecepten, uitgestrooid zand alsof het sterrenstof is: alles is mogelijk. De baar van een cafébaas werd op de fusten in zijn kroeg gezet, op bierviltjes hadden stamgasten een herinnering geschreven. „Rituelen geven houvast. Zeker in een tijd zoals nu, waarin we elkaar niet fysiek kunnen vasthouden. Het is als het ware een eerbetoon aan degene die afscheid neemt.”

Petra Stevens (53), die met haar gezin in een verbouwde boerderij in het dorpje Geverik woont, kwam ooit in de uitvaartwereld terecht via haar moeder, die drager was bij een begrafenisondernemer. Zelf droeg

ze ook menige kist de kerk in, maar na tien jaar werd het werk fysiek te zwaar. Met een opleiding tot ritueelbegeleidster vond ze een nieuwe roeping. Vaak wordt ze via uitvaartondernemers in contact gebracht met families, soms wordt ze rechtstreeks door nabestaanden benaderd. Via gesprekken verdiept ze zich in de overledene. „Goed afscheid nemen is ontzettend belangrijk. Het zijn de eerste stappen in de rouwverwerking.”

Fles bier

Juist dat afscheid is door de coronacrisis op zijn kop gezet. Geen volle kerken, geen koor dat het glas in lood laat trillen met *Ave Maria* of *In Paradisum*. Maximaal dertig mensen mogen bij een uitvaart zijn, pas op 1 juli wordt dat uitgebreid tot honderd. Begravenissen zijn noodgedwongen sober, in stilte, zonder opsmuk. Alsof het idee heerst: er is toch niet veel mogelijk, dus laat ook maar.

En dat vereist een tegengeluid, meent Stevens. Samen met zes andere ritueelbegeleiders uit Nederlands- en Belgisch-Limburg is ze een campagne gestart om de voordelen van een kleine, intieme begrafenis onder de aandacht te brengen. „Afscheidsrituelen zijn belangrijk, juist nu. Je kunt nu dingen doen die in een groot gezelschap niet tot hun recht komen. Zo hebben we bij een uitvaart iedereen persoonlijk een kaarsje rond de baar laten zetten. Dertig lichtjes. Op de kist stond een

geopende fles bier met een glas eraan. De overledene vierde graag en uitbundig. Dat flesje bier was de toost op zijn leven.”

Bij een ander afscheid schilderde de familie een blauwe hortensia op canvas voor moeder, die dol was op tuinieren. Op bloemblaadjes kon iedereen een herinnering schrijven. Ook met de rouwbrieven werden blaadjes meegestuurd, zodat zij die niet aanwezig konden zijn daarop iets konden achterlaten. „Aan het begin van de dienst werd het bord met de hortensia en alle bloemblaadjes naast de overledene gezet. Zo was ze omringd door een zee van bloemen en herinneringen. Voor de nabestaanden gaf dat troost en inspiratie.”

Intens verdriet

Zeker, de pijn, de vragen, het onmetelijke verdriet: het is alomtegenwoordig, of ceremonies nu groot of klein zijn. De dood zal nooit vertrouwd worden, ook niet nu de coronacrisis ons vaker confronteert met onze sterfelijkheid. Het went nooit, beseft ook Petra Stevens: „Op een uitvaart word ik ook geraakt. Vaak door tranen die anderen hebben. Vorig jaar zag ik op een begrafenis hoe intens een familie verscheurd werd door verdriet. Op zo'n moment breek ik ook. Maar als je na afloop hoort dat het zo'n mooi afscheid is geweest, voel je dat dit dankbaar werk is. Mijn bedrijfje heb ik *Memoires* genoemd, herinneringen. Dat is niet voor niets.”

Petra Stevens-Voncken. FOTO PRIVÉCOLLECTIE

„Goed afscheid nemen is ontzettend belangrijk. Het zijn de eerste stappen in de rouwverwerking.”

Petra Stevens